

Till de kommunala hälsoskyddsmyndigheterna och dem vid regionförvaltningsverken

Försäkran av hushållsvattnets kvalitet då vattensituationen förändras

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira) har enligt hälsoskyddslagens (763/1994) 4 § som uppgift att styra verkställandet och tillsynen av lagen och stadganden givna med stöd av lagen. Anvisningen informerar om den kommunala hälsoskyddsmyndighetens förpliktelser samt om nödvändiga åtgärder för att man i tid ska upptäcka förändringar i vattnets kvalitet för att avvärja att hushållsvattnet ger sanitära olägenheter. Dessutom redogör anvisningen om webbsidorna som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd (THL) respektive Finlands miljöcentral (SYKE), via vilka man med regelbunden uppföljning får en uppfattning om nödvändiga åtgärder och hur vattenläget utvecklas, t.ex. under höstregn, översvämningar och snösmältningen på våren. Anvisningen informerar även om de anvisningar om hushållsvattenbrunnar som finns på webbsidorna för THL respektive SYKE. De kommunala hälsoskyddsmyndigheterna kan utnyttja informationen och anvisningarna som finns på webbsidorna då de informerar hushållen i kommunområdet om sanitära olägenheter med anknytning till hushållsvattnet i området, samt om möjligheterna till att avlägsna sådana olägenheter.

Avrinning till följd av översvämningar, störtregn och snösmältning, samt avloppsvatten är faktorer som oftast förorenar grundvattnet. Särskilt i samband med störtregn och vid snösmältningen under vartider har det inträffat vattenburna epidemier.

Hälsoskyddsmyndighetens föreskrifter och förpliktelser

Enligt hälsoskyddslagens 8 § skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten i samarbete med övriga myndigheter och inrättningar på förhand se till att den kan vidta de beredskaps- och försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, klarlägga och undanröja sanitära olägenheter som uppstått i exceptionella situationer. Enligt hälsoskyddslagen 51 § har den kommunala hälsoskyddsmyndigheten rätt att meddela enskilda förbud och föreskrifter som är nödvändiga för att avhjälpa eller förebygga sanitär olägenhet. Enligt hälsoskyddslagen 20 § kan den kommunala hälsoskyddsmyndigheten vid behov förplikta verksamhetsidkaren att kontrollera vattenkvaliteten. Den kommunala hälsoskyddsmyndigheten kan bestämma att hushållsvatten skall desinficeras eller behandlas på något annat sätt, om detta skall anses nödvändigt med hänsyn till vattnets kvalitet, eller för förebyggande av sanitär olägenhet meddela föreskrifter om vattnets användning. Enligt vattentjänstlagen (119/2001) 14 § skall vattentjänstverket se till att det hushållsvatten som verket levererar uppfyller kvalitetskraven i hälsoskyddslagen.

Om hushållsvattnets kvalitet kan ge upphov till sanitära olägenheter skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten tillsammans med leverantören av hushållsvattnet utreda orsaken till detta och med stöd av hälsoskydds-

Dnr 1758/06.10.01/2013

20.3.2013

lagen 20 § föreskriva att vattnets leverantör omedelbart vidtar åtgärder för att rätta till situationen. Informering och t.ex. uppmaning till kokning skall ske utan dröjsmål om man misstänker fekal kontaminering.

Enligt förordningen 461/2000 16 § skall den kommunala hälsoskyddsmyndigheten se till att de hushåll inom kommunens område som inte är anslutna till en vattenledning som tillhör en anläggning som levererar hushållsvatten får tillräcklig information om hushållsvattnets kvalitet inom sitt område, om de eventuella sanitära olägenheter som ansluter sig till kvaliteten hos vattnet samt om vilka möjligheter det finns att undanröja olägenheterna.

Enligt förordningen 461/2000 11 § skall i sådana fall då det misstänks eller konstateras att vattnet är förorenat också andra parametrar än de som finns i programmet för kontrollundersökningar vid behov fastställas och analyser utföras oftare än vad som anges i programmet för kontrollundersökningar.

Förebyggande av föroreningar

Om översvämningsvatten tränger in i grundvattenbrunnar och grundvattnets nivå står högre än normalt, ska grundvattenverken överväga att ta de förorenade vattentäkterna ur bruk, påbörja kontinuerlig desinficering och verkställa tätare driftskontroller. Miljöhandledningen Underhåll och kontroll av små grundvattenverk (webbpublikation, SYKE 2007) ger råd om nödvändiga åtgärder och bl.a. doseringen av desinficeringskemikalier.

Vattenverk som utsätts för ständig eller tillfällig strandinfiltration är särskilt utsatta för föroreningar under översvämningar. Bilagan 4 till Finlands miljöcentrals publikation Ilmastonmuutoksen vaikutukset ja sopeutumistarpeet vesihuollossa [”Klimatförändringens effekter och anpassningsmetoder i vattenförsörjning”, publikationen finns bara på finska] presenterar de vattenverk, fördelade över ELY-centralerna, där det enligt grundvattenexperternas uppskattningar sker strandinfiltration, samt de vattenverk där strandinfiltration är möjlig vid t.ex. översvämningar och då sjö- eller havsvattennivån står högt, till följd av infiltration av havsvatten eller effekter från brottsjöar (webbpublikation, serien Miljön i Finland 24/2012). I Finland anses uppsamlat, konstgjort grundvatten vara vatten som påverkas av ytvatten och därför ska vattenverk för konstgjort grundvatten ha kontinuerlig desinficering på samma sätt som ytvattenverk. I samarbete med ELY-centralen kan kommunen klarlägga om vattnet från en vattentäkt är konstgjort grundvatten som har bildats via t.ex. strandinfiltration.

Experthjälp då hushållsvattnet förorenas

Enligt statsrådets förordning 1365/2011 ska vattenburna epidemier i kommunen utredas av en utredningsarbetsgrupp som tillsätts med representanter för bl.a. den kommunala hälsoskyddsmyndigheten och de som ansvarar för vattenförsörjningen i området. Enheten för vatten och hälsa vid THL upprätthåller beredskap för vattenanalyser för påvisande av sjukdomsalstrande mikrober med relevans för vattenepidemier och av de indikatormikrober som indikerar dessa samt ger experthjälp vid desinficering

Dnr 1758/06.10.01/2013

20.3.2013

av hushållsvatten. Rekommendationer om åtgärder samt kontaktuppgifterna för THL finns på webbsidan: www.thl.fi/vesi.

Aktuellt vatten-, snö- och isläge

SYKE:s webbsidor ger information om det aktuella vatten-, snö- och isläget: www.ymparisto.fi/vesitilanne. I vänstra kanten på webbsidan finns rubriken Varoitukset (Varningar), under vilken publiceras information (på finska) om aktuella varningar för t.ex. översvämningar, flöden eller regn.

Prognoser om grundvattennivån i olika vattenområden

Variationerna i grundvattnets nivå simuleras med en grundvattenmodell i ett vattendatasystem. För kortvariga prognoser beaktar och korrigerar grundvattenmodellen basdatat om vädret på basis av observationsmätningar som görs med två veckors intervaller. Prognosen kan tolkas för 10-15 kommande dygn, och ELY-centralernas grundvattenexperter står till förfogande med specialisthjälp.

SYKE:s webbsidor har prognoser om grundvattnets nivå i olika vattenområden: <http://www.ymparisto.fi/pohjavesiennusteet>

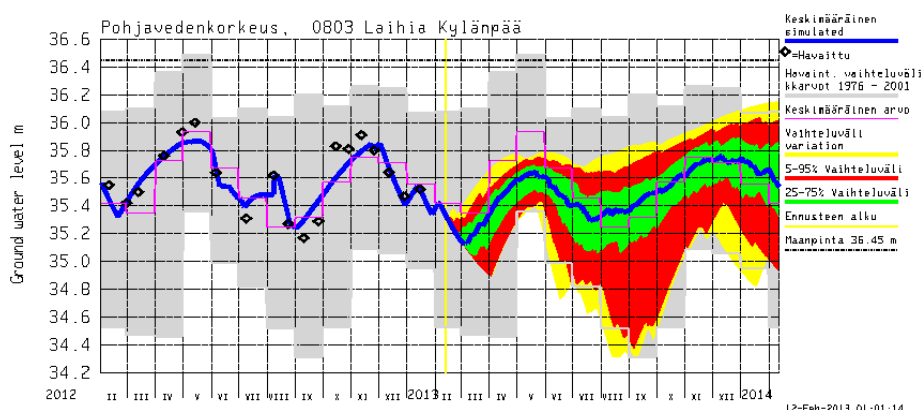

Bild 1. Bilden visar ett exempel på en prognos av grundvattennivån i olika vattenområden som börjar i februari 2013. Den blåa kurvan beskriver en genomsnittlig förändring av grundvattennivån som beräknats av vattenmodellen. Medeltalet av uppmätta observationer på kontrollstationen betecknas med svarta romber (mätning 2 ggr/mån). Det gråfärgade området beskriver medelnivåer som varit lägre eller högre under året för vilka beräknas en genomsnittlig grundvattennivå. Den rosafärgade kurvan avbildar grundvattnets medelnivå. Ytorna i grönt, rött och gult visar prognosens procentuella variationssannolikhet.

Brunnar och underhållet av dem

Det finns information om hur brunnar konstrueras och underhålls, problem med kvaliteten på vattnet i brunnar och desinficering av brunnsringar på webbsidorna för THL: www.thl.fi/vesi respektive sidorna för SYKE: www.ymparisto.fi/kaivot. Det rekommenderas att kvaliteten på vattnet från

Dnr 1758/06.10.01/2013

20.3.2013

de brunnar för hushållsvatten som ägs av privata hushåll analyseras minst vart tredje år i ett laboratorium.

Ytterligare information

Överinspektör Jaana Kilponen, Valvira, tfn 0295 209 621,
jaana.kilponen@valvira.fi

Direktör *Katariina Rautalahti*
Katariina Rautalahti

Överinspektör *Jaana Kilponen*
Jaana Kilponen

För kännedom SHM / Jarkko Rapala
Valvira / Kaisa Mäntynen
THL / Ilkka Miettinen
JSM / Minna Hanski
Finlands miljöcentral / Ritva Britschgi, Mirjam Orvomaa,
Heidi Sjöblom, Sanna Vienonen, Bertel Vehviläinen
Huvudstaben / Ari Hörman